

Aan het college van Burgemeester en Wethouders van Haarlem

Datum 24-11-2021.
Ons kenmerk 2021/18
Contactpersoon Ingrid van Tienhoven
Telefoonnummer 06-28520648
E-mail ivtienhoven@haarlem.nl
Kopie Angelica van der Kraan
Onderwerp Advies op Beleidsregel Terug- en Invordering.

Geacht College,

De Participatieraad is gevraagd om advies uit te brengen over de concept Beleidsregel 'Terug- en Invordering Participatiewet, IOAW, IOAZ en Inburgering gemeente Haarlem'. De beleidsregel verbindt de beleidsvelden terug- en invordering, handhaving, armoede en schulden, maakt daarmee een integrale aanpak mogelijk en maakt de weg vrij voor inwoners om met een schone lei en schuldenvrij aan hun toekomst te beginnen. De Participatieraad vindt het een goede zaak dat er weer ruimte komt om de menselijke maat te hanteren en maatwerk toe te passen die past bij de situatie van de debiteur. Het is goed dat mensen zo snel mogelijk schuldenvrij kunnen worden en dat ook het doorstromen naar werk financieel gemakkelijker wordt gemaakt.

Bij een aantal aspecten hebben we vragen/opmerkingen/zorgen.

Bepaling afloscapaciteit

In artikel 5 van de concept beleidsregel staat dat de hoogte van de afloscapaciteit, voor debiteuren van wie de uitkering is beëindigd vanwege het aanvaarden van werk, gedurende 12 maanden gelijk blijft aan de afloscapaciteit van de van toepassing zijnde bijstandsnorm, indien zij met hun werkzaamheden niet meer verdienen dan 120-150% van de bijstandsnorm passende bij hun gezinssamenstelling.

Het college wil met deze afloscapaciteit het aanvaarden van betaald werk stimuleren en inwoners de tijd geven om alle administratie en toeslagen op orde te brengen voordat zij meer moeten gaan aflossen. De Participatieraad heeft begrepen dat een beslissing over het werkelijke percentage nog moet worden genomen.

Advies

De Participatieraad adviseert om 150% van de bijstandsnorm aan te houden voor het bepalen van de afloscapaciteit, omdat daarmee de kans groter wordt dat de debiteuren in hun eigen onderhoud kunnen blijven voorzien en het bestaansminimum halen zodat voorkomen wordt dat er (wederom) betalingsachterstanden of schulden ontstaan of oplopen. De 150% norm is ook in lijn met

aanbevelingen van het Nibud. Een keuze voor 120% van de bijstandsnorm alleen omdat dit aansluit bij de voorwaarden van de Haarlempas, zouden wij geen sterke – want alleen administratieve – argumentatie vinden en houdt geen rekening met de feitelijke situatie van de debiteur.

Minimum invordering

Tot 1-1-2021 hanteerde de gemeente Haarlem de marge van 0-5 % van de beslagvrije inkomensvoet voor de minimale invordering van openstaande schulden. Vanaf 1-1-2021 wordt volgens de nieuwe wettelijke beleidsregels een vast percentage van 5% van de belastingvrije voet gehanteerd als minimum invordering. De Participatieraad maakt zich zorgen dat deze wijziging voor de meest financieel kwetsbaren tot oplopende problemen kan leiden. Ook vragen wij ons af of deze verandering bekend is bij diegenen die daar mee te maken hebben.

Advies

Besteed aandacht aan informatie over deze wijziging aan de betreffende burgers van Haarlem. Hanteer daar waar nodig de minnelijke schikking (maatwerk). Het college heeft immers de bevoegdheid om maatwerk toe te passen bij het vaststellen van de hoogte van de aflossing.

Preventie schenden inlichtingenplicht

In de nieuwe beleidsregel wordt niet meer gesproken over fraude, maar over het schenden van de inlichtingenplicht. Deze wijziging in terminologie wordt door de Participatieraad toegejuicht. Inwoners verstrekken doorgaans niet bewust geen of onvolledige informatie; vaak weten of snappen zij niet in welke situatie zij worden geacht informatie te verstrekken aan de gemeente en beseffen ze niet wat voor consequenties dat heeft voor hun uitkering.

Advies

Zorg voor het aanbieden van laagdrempelige, gratis hulp (cliëntondersteuner) bij het invullen van de formulieren zodat de informatie die de gemeente nodig heeft, in een vroeg stadium aangeleverd wordt en daarmee schending van de inlichtingenplicht zoveel mogelijk voorkomen wordt.

Preventie oplopende schulden

De sociale wijkteams zijn gemachtigd om op huisbezoek te gaan wanneer er 2 maanden huurachterstand gesignaleerd wordt door de woningbouwcorporaties, zodat zij op tijd kunnen ingrijpen bij achterstallige betalingen en er oplopende schulden kunnen worden voorkomen.

Advies

Zorg ervoor dat deze vroegtijdige signalering blijft bestaan en dat het inzetten van een case manager/ budgetcoach zo snel mogelijk daarop volgt.

Opschorting schuldinvoering bij de start van een opleiding

Het college wil met name jongeren perspectief bieden op een schuldenvrije carrièrestart en toekomst. Schulden belemmeren jongeren om zich te ontwikkelen naar zelfstandigheid en het voorzien in het eigen levensonderhoud. Omdat het wettelijk gezien niet is toegestaan onderscheid te

maken naar leeftijd en de Participatieraad het uitgangspunt om mensen een kans te geven een schuldenvrije start van een nieuwe carrière te gunnen onderschrijft, is de Participatieraad positief over de voornemens van de gemeente op dit gebied.

Advies

De Participatieraad vindt het een goed idee om bij debiteuren die een opleiding starten de schuldinvordering op te schorten en na het behalen (en tonen) van het diploma ook af te zien van verdere terugvorderingen.

Communicatie

Het college neemt het 'behoorlijkheidskader' in acht zoals dat door de Nationale Ombudsman is geformuleerd in het onderzoek 'Invorderen vanuit het burgerperspectief'. In dit onderzoek beveelt de ombudsman overheidsinstanties aan om zich bij het innen van schulden te houden aan zijn behoorlijkheidskader waarin wordt vermeld dat er duidelijk gecommuniceerd moet worden en dat er indien nodig persoonlijk contact opgenomen moet worden.

Advies

Communicatie is en blijft belangrijk. Zorg er als gemeente voor om vooraf duidelijke informatie te geven, tijdens het terugvorderingsproces regelmatig persoonlijk contact op te nemen en bereikbaar te zijn voor de burgers (inclusief de jongeren). Gebruik daarbij deskundigen (tolken, cliënt-ondersteuners, budgetcoaches) en zorg voor tijdige en duidelijke communicatie bij wijziging van het beleid.

Kwaliteit

Het college stelt met de beleidsregel 'hanteren menselijke maat bij terugvordering' algemene kaders waaraan de Haarlemse inwoner rechten kan ontlenen en op zo'n manier dat op een redelijke en billijke manier onterecht ontvangen bijstand kan worden teruggevorderd. Wanneer dit algemeen kader niet toereikend is, wordt de menselijke maat gehanteerd en maatwerk toegepast. De Participatieraad onderschrijft het beleid dat er op gericht is om de menselijke maat te hanteren en maatwerk toe te passen. Het is zeer wenselijk dat er ruimte ontstaat om individueel maatwerk toe te passen. Deze ruimte echter kan ook leiden tot ongelijkheid in toepassing.

Advies

De Participatieraad raadt aan om door middel van bijvoorbeeld kalibratie, door periodiek bespreken van terugvorderingsdossiers, door dossiers standaard tevens te laten beoordelen door een tweede beoordelaar en/of door opleiding en training van de beoordelaars, de kans dat er ongelijkheid in beoordeling van dossiers en uitvoering van maatregelen ontstaat te minimaliseren. Zorg ervoor dat de kwaliteit van beoordeling van de dossiers van de daarvoor bevoegde ambtenaren onderling zo gelijkwaardig mogelijk is. Daaronder valt ook de beoordeling van de mate van schending inlichtingenplicht.

Participatieraad Haarlem

Tot slot: Wij hopen dat het nieuw in te voeren beleid door de gemeente regelmatig wordt getoetst en dat het resultaat zal zijn wat beoogd wordt, namelijk dat meer burgers van hun schulden verlost zijn en hun leven met een schone lei kunnen oppakken.

Met vriendelijke groet,

Alex de Groot

Voorzitter Participatieraad